

S -AFP (1040)

Indikaatiot Epäily sikiön kehityshäiriöstä tai istukan toiminnan häiriöstä raskauden aikana. Maksa-, kives- ja munasarjasyöpien diagnostiikka ja hoidon seuranta.

Näyte Potilaan esivalmistelu:

Potilaan käyttämä biotiini tai B7-vitamiini voi häiritä immunologista menetelmää. Potilaan tulee lopettaa biotiinia tai B7-vitamiinia sisältävien tuotteiden ja monivitamiinivalmisteiden käyttö vähintään 1 päivä ennen näytteenottoa.

Näyte:

1 ml seerumia

Säilytys ja lähetys Säilytys 2-3 vrk jääkaapissa, pidempiaikainen pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.

Menetelmä Kemiluminesenssiin perustuva immunoanalyysi (ECLIA).

Toimitusaika 1-2 työpäivää

Viitearvot Miehet ja ei raskaana olevat naiset alle 5.8 kU/l

Naiset raskauden aikana:	vk 14	11 - 50	kU/l
	vk 15	12 - 54	kU/l
	vk 16	13 - 58	kU/l
	vk 17	15 - 65	kU/l
	vk 18	19 - 74	kU/l
	vk 19	24 - 86	kU/l
	vk 20	28 - 96	kU/l
	vk 21	31 - 105	kU/l

Tulkinta Alfa-1-fetoproteiini on glykoproteiini (MW 69 000). Sitä tuotetaan normaalisti sikiöaikana raskuaisepussissa, sikiön maksassa ja suolistossa ja läpäisee istukan siirtyen äidin verenkiertoon. Istukan vaurioituu tai sikiön kuollessa tämä tapahtuu normaalia nopeammin. Raskauden aikana S-AFP kohoo tasaisesti äidin seerumissa 10. raskausviikosta lähtien ja saattaa kohota aina 36. raskausviikolle saakka, jonka jälkeen pitoisuus laskee. Raskauden aikana S-AFP:n pitoisuus vaihtelee hyvin yksilöllisesti. Raskausviikolla 14. sen pitoisuus äidin seerumissa on alle 50 kU/l, raskausviikolla 21. alle 105 kU/l. Korkeimmilla raskausviikoilla pitoisuudet ovat keskimäärin muutaman sadan kU/l tasoa, joskin voivat laskea huolimatta sikiövauriosta.

Raskauden aikana äidin S-AFP kohoo sikiön kehityshäiriöissä, kuten kongenitaalisessa nefroosissa, hermostoputken sulkeutumishäiriöissä ja kehityshäiriöissä (spina bifida, anenkefalia) sekä muissa sikiön anomaliaissa (suolistoanomaliat, omphalosele) sekä myös fetus mortus-tapauksissa tai istukan toimintahäiriöissä.

Matalia äidin S-AFP-pitoisuuksia nähdään raskauden 2. trimesterin aikana sikiön kromosomihäiriöissä (21-, 13- ja 18-trisomiat). 21-trisomiaan liittyy tyypillisesti matalat seerumin AFP:n ja estriolin pitoisuudet sekä kohonnut S-hCG (raskauden ajan 2.trimesterin sikiöseulonta).

Syntymän jälkeen pikkulapsen seerumin AFP-pitoisuus on erittäin korkea (jopa yli 100 000 kU/l). Alle 1 kk ikäisillä lapsilla pitoisuus on 20 kU/l.

S-AFP on myös syövän merkkiaine, jonka pitoisuus kohoo maksa-, kives- ja munasarjasyövissä. Maksasyövissä S-AFP on kohonnut jopa 80% tapauksista. Kivessyövissä, seminoonatyyppejä lukuunottamatta, S-AFP on noussut noin 40-50%:ssa ja on koholla hyvin usein teratoomassa sekä harvinaisissa munasarjojen itusolusyövissä. Kohonneita S-AFP-pitoisuuksia tavataan myös maksan muissa sairauksissa (maksakirroosi, hepatiitit, hemokromatoosi) sekä

maksametastaasien yhteydessä.

Tekopaikka Labor Dr. Kramer & Kollegen

Konsultointi Kemisti, FT Riia Plihtari
Puh. 045 7734 9026
riia.plihtari@vita.fi